

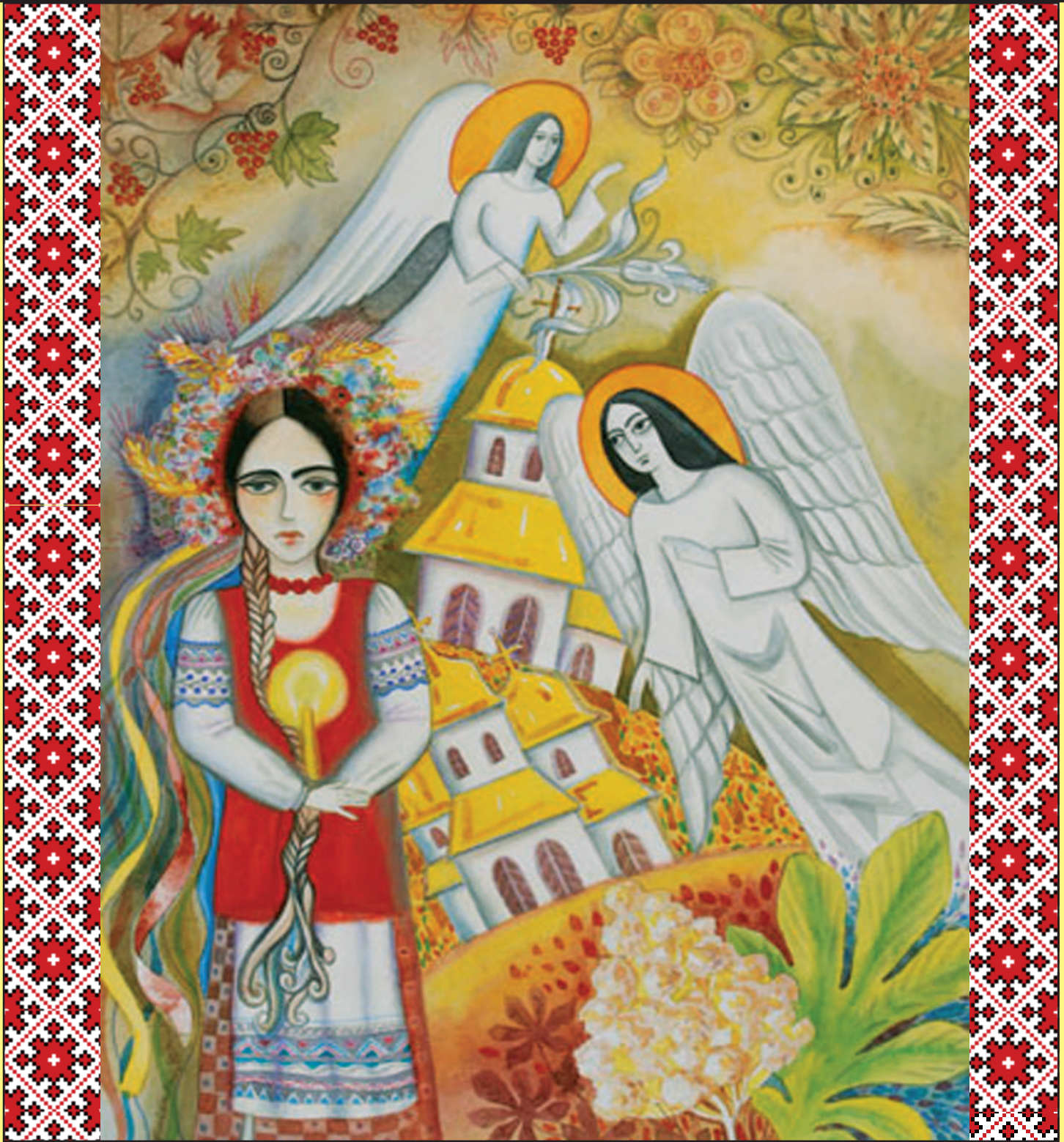
№36

ДЗВОНІК

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 3 рік видання, березень, 2010 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 35, 2010 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Дзвоником** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк
Редактор: Людмила Дорош
Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри
- * розумні поради

Дзвоник завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

На обкладинці малюнок Олександра Федорченка (13 років) - «Вогник надії»

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Павло ТИЧИНА

ГАЇ ШУМЛЯТЬ

Гаї шумлять

я слухаю.

Хмарки біжать –

милуюся.

Милуюся-дивуюся,

чого душі моїй

так весело.

Гей, дзвін гуде –

ізделеку.

Думки пряде –

над нивами.

Над нивами-приливами,

купаючи мене,

мов ластівку.

Я йду, іду –

зворушений.

Когось все жду –

співаючи.

Співаючи-кохаючи

під тихий шепіт трав

голублячий.

Щось мріє гай –

над річкою.

Ген неба край –

як золото.

Мов золото – поколото,

горить-тремтить ріка,

як музика.

Тарас ШЕВЧЕНКО

Вітер з гаєм розмовляє

Вітер з гаєм розмовляє,
Шепче з осокою;
Пливе човен по Дунаю
Один за водою.
Пливе човен води повен,
Ніхто не спиняє;
Кому спинить, – рибалоньки
На світі немає.
Поплив човен в синє море,
А воно заграло, –
Погралися гори-хвилі –
І скіпок не стало.

Недовгий шлях – як човнові
До синього моря –
Сиротині на чужину,
А там – і до горя.
Пограються добрі люди,
Як холодні хвилі;
Потім собі подивляться.
Як сирота плаче;
Потім спитай, де сирота, –
Не чув і не бачив.

І досі сниться: під горою

І досі сниться: під горою
Меж вербами та над водою
Біленька хаточка. Сидить
Неначе й досі сивий дід
Коло хатиночки і бавить
Хорошеє та кучеряве
Своє маленькеє внуча.
І досі сниться, вийшла з хати
Веселая, сміючись, мати,
Цілує діда і дитя

Аж тричі весело цілує,
Прийма на руки, і годує,
І спать несе. А дід сидить
І усміхається, і стиха
Промовить нишком:
– Де ж те лихо?
Печалі тії, вороги?

І нищечком старий читає,
Перехрестившись, Отче наш.
Крізь верби сонечко сіяє
І тихо гасне. День погас
І все почило. Сивий в хату
Й собі пішов опочивати.

Ой діброво – темний гаю

Ой діброво – темний гаю!
Тебе одягає
Тричі на рік... Багатого
Собі батька маєш.
Раз укриє тебе рясно
Зеленим покровом –
Аж сам собі дивується
На свою діброву...
Надивившись на доненьку
Любу, молодую,
Возьме її та й огорне
В ризу золотую
І сповіє дорогою
Білою габою –
Та й спать ляже, втомившись
Турбую такою.

Тарас Григорович Шевченко

(09.03.1814-10.03.1861)

Народився майбутній великий поет України 9 березня (25 лютого за старим стилем) 1814 року в селі Моринці Звенигородського повіту на Київщині в родині селян-кріпаків Григорія Івановича та Катерини Якимівни Шевченків. З цього села походила мати поета, кріпачка пана Енгельгардта. Сюди після одруження, за розпорядженням поміщика, переселилися вони з Кирилівки на короткий час. Під час цього переселення у них народився син Тарас.

У 1816 році родина Шевченків повертається до рідної Кирилівки. У цьому селі проминуло все дитинство нашого поета, з ним пов'язані всі перші його дитячі спогади і життєві враження. «І ось стоїть переді мною наша убога, стара біла хата з потемнілою солом'яною покрівлею та чорним димарем, а коло хати на причіпку яблуня з червонобокими яблуками, а круг яблуні квітник, улюбленець моєї незаміжньої сестри, моєї терплячої, моєї ніжної няньки! А коло воріт стоїть стара розлога верба з засохлим верхів'ям, а за вербою клуня, омочена стійками жита, пшениці й різного, всякого збіжжя; а за клунею косогором піде вже сад! Та який сад!, густий, темний, тихий, одне слово, іншого такого саду немає на цілому світі. А за садом левада, а за левадою долина, а в долині тихий, ледве журкотить, струмок, оброслий вербами й калиною та окутаний широколистими темно-зеленими лопухами; а в цьому струмку під навислими лопухами купається опецькуватий білявий хлопчик...»

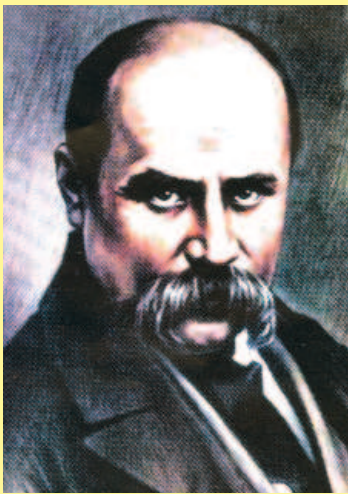
До смерті матері (у 1823 р.), живучи під її опікою, хлопчик, здавалося, і горя не знав. Опісля ж почалися ті життєві негаразди, які переслідували Тараса до самої могили. У овдовілого батька на руках лишається п'ятеро дітей, Микита, Катерина, Тарас, Ярина та Йосип, а згодом у їхню хату ввійшла мачуха зі своїми трьома малолітніми дітьми. З гірким болем згадуватиме пізніше поет цей період свого життя: злидні, сварки, несправедливість, знущання. У 1825 році помирає батько, висловивши знаменне пророцтво щодо майбутнього сина: «Синові Тарасу із мого хазяйства нічого не треба, він не буде абияким чоловіком: з його буде або щось дуже добре, або велике ледащо; для його моє наслідство або нічого не буде значить, або нічого не допоможе».

Після смерті батька малого Тараса віддали в школу до сільського дяка, де він вчився читати й писати, засвоїв часослов і Псалтир. Читав він дещо й крім Псалтиря. Згодом Шевченко згадував, як він школярем списував у бур'янах у саморобний зошит вірші Сквороди та колядку «Три царіє со дари». Наука йому давалася легко, але відзначався він непосидючістю й норовливістю, за що часто бував битим. Уже з дитячих років виявляється в ньому надзвичайна допитливість розуму, особлива вразливість природи. Наймилішим же заняттям для нього, що перетворювалося на справжнє свято, були оповіді про минуле. Він міг слухати їх годинами, живо уявляючи ті картини й події.

З 1828 року Тарас деякий час живе у хлипнівського маляра, той, закріпивши його меткість, залишає при собі у прислуги. Незабаром від'їхав на батьківщину сам поміщик і доля поета була вирішена: він був переведений до пана у кімнатні козачки. У вільні хвилини хлопець копіює лубочні картини суздальської школи, що прикрашали панські покої. Відомим є факт, як, заставши одного разу свого козачка за таким заняттям, Енгельгардт наказав влаштувати тому езекуцію за те, що насмілювався малювати вночі, запаливши свічку. З Вільна Енгельгардти поїхали до Варшави. Там його віддали в науку до якогось покоевого маляра, який, розгледівши в юнакові великий талант, порадив панові віддати його відомому митцю Францу Лямпі молодшому. У 1830 році у Варшаві вибухнуло повстання, що змусило Енгельгардта покинути її разом із своєю челяддю і виїхати до Петербурга. Вісімнадцятий рік свого життя поет зустрів уже в непривітній, вологій, закутій в граніт і оповитій туманами північній столиці Російської імперії.

Спогади про Вільно й Варшаву, про малярські студії видавалися далеким сном. Тараса уже ні на хвилину не полишає бажання навчитися «божественного мистецтва». Він ублагав пана віддати його на чотири роки живописцю В. Ширяєву для подальшого навчання.

У 1836 році термін контракту закінчився, але Шевченко залишився в художника вже як найманий робітник-підмайстер. Помалювати для себе, дати відпочинок душі на це просто не було часу. Але нестримне бажання стати справжнім худож-

ником змушувало вишукувати всякі можливості. Коли настав сезон білих ночей, уриваючи години від сну, заходив Тарас у Літній сад і змальовував там скульптури. Це був період надзвичайного творчого піднесення митця. Саме в цей час він робить і перші поетичні спроби, з'являється балада «Причинна». Під час таких етюдів відбулася його зустріч зі своїм земляком художником І. Сошенком. Вона мала надзвичайно важливе значення для подальшої долі Тараса Григоровича. І. Сошенко знайомить його з Є. Гребінкою, дістає дозвіл відвідувати вечірні класи Товариства заохочення художників, а пізніше зводить з уславленим художником, професором Академії художеств Карлом Брюлловим. Підневільне становище молодого талановитого художника хвилювало його петербурзьких друзів. У перших числах квітня 1837 року К. Брюллов розпочав працю над портретом В. Жуковського. Цю роботу передбачалося розіграти в лотереї і на зібрані кошти викупити поета. У квітні 1838 року панові Енгельгардту було вручено величезну на той час суму 2500 карбованців, і 22 квітня підписано документ, яким поміщик надавав Шевченкові волю. А з наступного дня Тарас уже відвідував рисувальні класи Академії й невдовзі став одним з найулюбленіших учнів К. Брюллова. Рада Академії тричі нагороджувала його срібними медалями другого ступеня.

У квітні 1840 року з'являється друком «Кобзар», що став переломною віхою не тільки в творчому житті поета, а й у житті всього українського народу. Журнали та газети Петербурга одностайно відзначили високий талант, неповторну емоційну інтонацію, образність, народний колорит, щирість і самотність видання.

Цей час стає періодом справжнього розквіту геніального митця. З особливим натхненням він малює, пише вірші, багато подорожує.

У травні 1843 року разом із письменником Є. Гребінкою поет відвідує Україну. Качанівка, Київ, Катеринослав, Хортиця, Кирилівка ось лиш деякі села і міста, де побував Кобзар. Тривалий час живе в Яготині, у маєтку князя Рєпніна. Відвідує він і ряд інших міст. У 1844 році виходять друком поеми «Гамалія», «Чигиринський кобзар», «Гайдамаки», альбом офортів «Живописная Украина». Роком пізніше, тяжко захворівши під час чергової подорожі, пише славетний «Заповіт» в Переяславі. Подорожі, зустрічі, читання надихають поета на все нові й нові задуми.

З 1853 року, коли комендантом Новопетровського укріплення став майор І. Усков, який із розумінням і співчуттям ставився до поета, умови його життя трохи пом'якшали і полегшали. 1857

року його було звільнено з заслання. Тарас Григорович вирушає до Нижнього Новгороду, де дізнається про нову заборону на право в'їзду до Москви та Петербурга. Щоправда, менше ніж через рік заборону було знято. На початку березня 1858 року він прибуває до Москви, де відвідує О. Бодянського, С. Аксакова, М. Максимовича, Варвару Рєпніну, якій свого часу присвятив поему «Тризна». 27 березня Шевченко прибув до Петербурга, де його радо вітали представники творчої інтелігенції. Він одержує окрему кімнату від Академії мистецтв, починає опрацьовувати ті нароби, що зібрані за довгі роки заслання. Вичитує невідлучно поезію, трудиться над офортами, відвідує театри, літературні вечори, зустрічається з друзями.

Влітку 1859 року поет знову вирушає на батьківщину, зустрічається з друзями, ріднею. 15 липня, поблизу Прохорівки, Шевченка заарештовують і відправляють спочатку до Черкас, потім у Мошни, а 30 липня в Київ. Звідти, через Москву, він повертається у Петербург. Ностальгія, туга за рідною землею не полишають великого Кобзаря. Восени він звертається до Варфоломія Шевченка з проханням купити матеріал для будівництва хати і знайти ділянку для неї.

Улітку 1860 року знайомиться з Ликерою Полусмаковою, жінкою, яку, як йому здається, шукав усе життя. Та побудувати сімейне щастя йому так і не судилося. З осені починає різко занепадати здоров'я поета. Та навіть хворим продовжує він малювати, писати вірші, листуватися. 25 лютого поет ще одержав вітальні телеграми з нагоди дня народження, а наступного дня, о 5 годині 30 хвилин ранку його вже не стало. 28 лютого відбувся похорон Тараса Григоровича Шевченка на Смоленському кладовищі Петербурга, а 10 травня його було перепоховано в Україні, у Каневі, на Чернечій горі.

Смерть Шевченка в розквіті творчих сил була величезною втратою для письменства і визвольного руху. Та його поезія жила, діяла, поширювалася в списках і російських та закордонних виданнях. Шевченко, ім'я якого стоїть в одному ряду з іменами Пушкіна, Лермонтова, Байрона, Міцкевича, підніс українську літературу до рівня найрозвиненіших літератур світу.

Шевченкова поезія стала етапом і в розвитку української літературної мови. Шевченко завершив процес її формування, розпочатий ще його попередниками (Котляревський, Квітка-Основ'яненко, поети-романтики та ін.), здійснивши її синтез із живою народною мовою і збагативши виражальні можливості українського художнього слова.

Матеріал з ж. Соловейко, (березень 2009 рік)

Михайло ТРАЙСТА

«БЕРЕЗОВІ СЛЬОЗИ»

«Не дивуйтеся нітрішки,
Що в берізок молодих
Ціле літо чисті ніжки,
Білі – білі, наче сніг.
Це тому, що в хороводі,
Коли ми спимо усі,
По траві берізки ходять
Миють ноги у росі!»

Степанко з великим нетерпінням чекав середини березня – час, коли вони з дідусем щороку ходять до березового лісу збирати березовий сік. Саме в цю пору, коли бруньки ще не з'явилися, а береза вже жене «березові сльози», як називає їх дідусь, вони найцілющі.

– В жодному випадку не можна спускати сік з молодих берізок, бо він потрібен їм для росту, – вчив дідусь Степанка. – Найсолідший сік назбирається на висоті півтора-два метри від землі, тому саме тут треба висвердлювати дірку. Вона повинна бути лише на кілька сантиметрів і ні в якому випадку не глибше.

Дідусь вставляв мідні трубки в дірки, які зробив у стовбурах беріз, по яких стікатиме сік в слійки, які принесли з собою. Кап-кап! – поволі, аж доки вони наповняться.

– Дучку бажано робити з північної сторони, оскільки там соку зазвичай більше, – сказав дідусь, закінчивши роботу. – Ось так, а завтра, як повернемось за слійками, дучки замажемо свіжою глиною і прикріємо мохом. Це охоронить дерево від шкідників, різних комах та грибків..

– Дідусю, а чому ти називаєш цей сік

«березовими сльозами»? – поцікавився Степанко.

– Ще з дідів-прадідів переказують легенду, що в давні часи над сивим Дніпром жив молодий красень Доброслав, одинак у матері. Та сталося лихо: напали на рідну землю вороги. Пішов син воювати, а серце материнське кров'ю обливається, сльози туманять очі... Якось почувла стара мати кінське іржання коло воріт, коли подивилась – стоїть кінь осідланий без вершника. Заплакала гірко мати, схилилась на ворота в тузі. Цілу ніч отак простояла, а на ранок побачили люди на тім місці білокоре дерево. І тому, мабуть, що вдовина хата стояла при самому березі річки, то назвали те дерево березою. Від материнського доброго серця береза щовесни плаче цілющими сльозами. Бо саме у цю весняну пору наш організм потребує цілющої і живущої водиці, а тут березового соку. Усі недуги, що їх лікує березовий сік, важко перелічити.

– Гарна й цікава легенда, я її розкажу в школі, – зрадив Степанко.

– Про берізки ще говорять у народі таке: «У берези чотири справи: перша – світ освічувати, друга – крик втихомирювати, третя

– хворих зцілювати, а четверта – чистоти дотримуватись».

– Як це – світ освічувати? – здивувався Степанко

– Та колись дуже-дуже давно не було електрики. А свічки були тільки в церкві та у багатих людей. От і приходила на допомогу берізка. Люди запалювали суху березову

Малюнок автора

скінку, яку ставили на столі, щоб світила їм.

– Тепер я зрозумів, – посміхнувся Степанко, – А як же берізка втихомирює крик?

– Колись люди їздили возами, колеса яких різко скрипіли, аж у вухах закладало, ніби від крику. Їхати таким возом було немило, бо скрип!. І тут ставав у пригоді в'язкий чорний дьоготь, що виготовляли його з берези. Ним змащували осі коліс і той скрип затихав.

– Як цікаво! Тож про мастило люди знали з давніх-давен. А як береза чистоти дотримувала?

– Дуже просто. З березових гілочок роблять віники та мітли, якими замітають підлоги та подвір'я, а колись і мила не було, тож люди милися у лазні, очищаючи тіло віником з березових гілок з листям. А ще на корі берези писали перші листи, – у ті часи, коли ще люди не придумали паперу.

Зацікавлений почутим, повернувшись додому Степанко, прочитав в Енциклопедії для дітей ще багато цікавого про берізку. І так наступного дня, коли вони йшли з дідусем до лісу за слоїками з соком, Степанко почав розказувати дідусеві:

– Береза – єдине в світі дерево з білою корою. На землі є 120 різновидів берізок: Північна берізка – маленька від 30 до 70 см, називається карликова. І ця крихітка не боїться ні суворих морозів, ні вітрів. Залізна береза росте на Далекому сході. Кора у неї темно-вишневого, темно-коричневого і навіть чорного кольору. Деревина має таку міцність, як деякі метали. Кам'яна береза – це незвичайне дерево, у якого деревина не лише міцна, а й дуже важка. У воді це дерево спускається на дно.

– Ось як! – настала черга дідусеві дивуватись, – А я знав тільки про бородавчасту пухнасту березу. Вони ростуть в нашому лісі.

Із зібраного соку Степанкова бабуся частину законсервувала, а з решти зробила смачний квас.

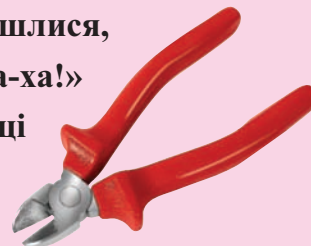
АБЕТКА

Хх

Плоскогубці розійшлися,
Розсміялись: «Ха-ха-ха!»

Ці веселі плоскогубці

Схожі з літерою Ха.

Цц

По обніжку йшов цапок,

Опирався на ціпок.

Він гіллячки із лози

Ніс для білої кози.

А для сірих козенят -

Півмішка гарбузенят.

Бородою тряс цапок,

Опирався на ціпок.

Чч

В очереті - черепаха.

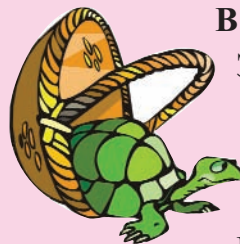
З очерету чапля - птаха!

Чапу-чапу до води:

- Черепахо! Йди сюди!

Вже тут сонце не пече,

Чиста річечка тече!..

Шш

Каже братик Тимошу:

- Хочеш букву напишу!

Три стовпці, внизу - межа,

Це для тебе буква Ша.

Віргілій РІЦКО

Весна

Коли ще лютує зима, ще стоять сильні морози і лежать великі сніги, в повітрі вже пахне весною.

Весна – це пробудження природи від зимового сну.

Весною Зима – стара баба, а Літо – молода дівчина.

Весна, весна... Щороку весна приносить нам нові надії...

Всі весни не схожі одна на одну, кожна по-своєму вибаглива: то безугавно сипле дощем, то дме суховіями, то райдужна і весела, мов юнка. Разом з нею приходять нові сподівання.

Настала справжня весна. Прилетіли вже і чорногузи! Вони привітали мене своїм радісним клекотом: «Ми вже прилетіли! Ми вже вдома!». Вони подарували мені щасливі хвилини зустрічі.

Земля-мати вже проснулася. Вже й трава зазеленіла. З неї визирають білі, жовті, сині квіточки.

Білі – то ніжні підсніжники. Поява на світ підсніжника – це велика радість. Перший підсніжник, який підняв свій білий ніжний дзвіночок, якого пестило сонячне проміння, сповіщав прохід весни. Появився він на лісовій сонячній поляні рядом з багатьма своїми братами. Тішився своїм тихим життям, знаючи, що незадовго зів'яне і померкне, як і його побратими, але до

того часу щоранку ліниво випростується під сонячним промінням, а потім весь день задумчиво розглядає лісову поляну і відчуває себе її хазяїном. І все це до певного дня, коли почав падати сильний дощ і дути немилостивий вітер. Почув себе немічним і самотнім, дрижачи і, коли думав, що вітер подолає його, маленька тепла рука зірвала його й подарувала любій людині, яка обняла його великою рукою і притулила до теплих ніжних губ.

Жовті квіти-проліски зачаровують погляд. А голубі, як бездомне небо, фіалки – така собі ніжність в голубому одязі.

Всі ці квіти дивляться привітно і всміхаються. Вони перші принесли весну на своїх ніжних пелюстках...

Три метелики – білий, жовтий і червоний, пурхають коло моїх вікон.

З приїздом, любі божі створіння!

– Дуже радий вас бачити! – звернувся я до них. А вони наче відчувають мій піднесений настрій, радісно озиваються жайворонки в небі наді мною. До них приєднується дрізд на липі. Милий свій голосний спів нагадує

соловейка...

Почалося буйне пробудження всього живого, що живе й росте на нашій рідній землі, створене Всевишнім...

Микола КОРСЮК

Сорочине щастя

Професор саме вийшов прогуляти свою собачку Їнку, як несподівано його вразив дивний м'який скрип. Глянув на високу яблуню, звідки долинав той незнайомий поголос, аж уледів двох сорок. Та, власне кажучи, то були сорока і сорок. Провесінь, провесна, небо заблакитніло, аж милує зір, а вони, приязні, вже й узялись плести гніздо. А в сороки гніздо не будь-яке. Воно хитро вимережене тонкими гілочками. Покрівлю має, туди руку не засунуть бешикетники і не доберуться ворони, коли з'являться сороченята.

Задивився Професор на сім'ю сорок, а вони, самець і самка, перестрибують із гілки на гілку, то присідають, тріпочучи хвостами, то збивають дрібно крилами і якимось ніжно озиваються одне до другого плинним скрипом. На стрекотом, як в інших випадках, а саме лагідним, притишеним скрипом, якого розуміють лиш вони. Провесінь пробудила в них родинну приязнь. Скоро яєчок сорока нанесе, висидить, а вже потім сороченята доведеться доглядати і годувати, щоб рід сорочачий не перевівся.

Професор стоїть перед яблунею і милується заповзятістю сорока і сороки, їхньою такою незрозумілою нам дружбою. А вирішиши, сороченята ще довго ночуватимуть у рідному гнізді, а то й коло нього, бо отча домівка не забувається ніколи. Так і своїх дітей навчать.

«Отак і нам би робити», – подумав Професор і пішов за своєю собачкою у розвеснілий сад.

Василина ГОЛОВЧУК

Мамине свято

Надворі сніг паде та тане, бо сонце гріє, щоб згладити його, адже вже час схватись снігові і дати можливість сонцю, траві і квітам та деревам весело й радісно привітати його.

Цього року зима майже навмисне так довго затримується. Я зажурився, адже незабаром мамине свято, і підсніжники, мабуть, не зацвітуть, я сам приніс цибулини з лісу, посадив у городці, щоб подарувати навесні їх мамі. Вона завжди говорила, і я запам'ятав, що дорогі ті квіти, які ти сам садиш, поливаєш, вкладаєш у них серце і душу, і тому я так і роблю.

Адже моя мати – найкраща жінка на світі, найдорожча і найулюбленіша.

Коли я був маленький і хворів, вона і на крок не відходила від ліжка, а клала свою руку на моє болоче місце, пестила, гладила і потім говорила: «Ну, тепер вже не болить, напевне, адже я заворожила», і я починав вірити у її слова, вставав із ліжка, йшов надвір, а звідти вже незабаром повертався і забував про біль.

Тепер я вже ходжу в третій клас і задумуюсь і говорю сам собі: «Коли щось не так зроблю, як мама хотіла б і ображу її, мені болить», – але я нікому і словечка не говорю».

Я дуже люблю свою маму, як і всі діти. Мама – для мене це перше моє слово, це мій світ, це джерело живої води, яку вона дала мені напитися, це моя надія на майбутнє, це незрозуміла мені таємниця життя.

Низький вам уклін, моя мамо, і прожити вам у здоров'ї ще багато-багато років бажаю!

Леонід ПОЛТАВА

НАЙКРАЩА ПИСАНКА

Великоднє оповідання

У снігах стояла велика миска із яєчками.

– Нас усіх з'їдять люди, – басом сказало найбільше яєчко.

– І це добре, – обізвалися інші, – люди матимуть із нас користь.

– Але я все-таки найкраще з-поміж вас, бо я – найбільше! – не вгавало велике яєчко.

Найменше яєчко лежало у мисці поруч із своїми братами і мовчки прислухалося до розмови.

– А тебе, найменше, – знову обізвалося басом найбільше яєчко, – тебе ніхто і їсти не захоче, бо ти таке маленьке!..

Маленьке яєчко дуже шкодувало, що не виросло більше. Але що воно мало робити?

Раптом всі замовкли. У снігах почулися кроки. «Візьмемо їх на писанки, адже вже

Великдень наближається», – промовив жіночий голос. Господиня взяла миску і перенесла її в кімнату, де було багато світла. Найбільше яєчко відразу ж виставило свій бочок напоказ, дивіться, мовляв, яке я гарне!

Мати і донька почали малювати писанки. Незабаром майже всі яєчка

стали писанками. Залишилося тільки найменше яєчко. В цей час прийшов батько із праці. Він похвалив писанки.

– А чому ніхто з вас не розмалював цього яєчка? – запитав батько.

– Бо воно дуже маленьке, якесь непоказне. Як хочеш – повечеряй ним зараз.

– Ні, ні, – відповів батько. – Я зроблю із нього писанку, і ми всіх їх посвятимо в церкві.

Найменше яєчко дуже зраділо, коли відчуло, що і його розмальовують!

«Дивіться, дивіться! – заговорили між собою писанки. – От вам і маленьке яєчко! Яке ж воно чудове!»

Коли у церкві посвятили писанки, до господарів підійшов один пан із міста. Він попросив продати йому кілька писанок до музею. І він вибрав лише одне...

найменшеньке, бо воно було найкраще розмальоване!

Прийшовши додому, господарі розговорілися писанками, а найменше яєчко – чудова писанка – живе й тепер у музеї великого міста. Люди оглядають ту прегарну працю і говорять: «Яка ж чудова українська писанка!»

Марія ОПРИШАН

Рибалкая Васько-Кіт

(скорочено)

Котик Васько вудку взяв,
Відерце й торбинку
І до річки він подавсь
В теплу ясну днинку.

Іде Васько через ліс,
Весело співає,
А на нього із кущів
Вовчик позирає.

– Здоров, Котику, мабуть
Ти ідеш до річки,
Бо, як бачу, вудка є,
Забаг рибки їсти?

– Так, – признався Васько-Кіт, –
Бо я вже давненько
Хочу їсти щось таке, –
Свіже і смачненьке.

– Ось що, – каже хитрий Вовк, –
Зробімо угоду:
Аби я тебе не з'їв,
Не кинув у воду,

Першу рибку, яку ти
Спіймаєш на вудку,
Щоб в торбинку не ховав,
А дав мені хутко!

– Гаразд, – Васько відповів. –
І пішли до річки.
Черв'яка Кіт – на гачок,
Кинув у водичку.

Коли бачить – вже клює!
– Тягни! – Вовк волає, –

А йому у животі
Голод аж палає.

Тягнув Васько вудку – аж
Вже сили не має.
– Вовчику, допоможи,
Бо вже ледь тримаю!

Вовк до Васьки: – Хіба так
Ми угоду склали,
Щоби ми з тобою вдвох
Рибку витягали?

Васько тягне, тягне сам,
Геть вже засапався,
Сіпнув вудку, а на ній
Лиш гачок зістався...

Злиться Вовк – така біда,
Рибка не зловилась.
– Вернусь, – каже він, – у ліс,
Там кістки лишились.

Іде лісом Вовк сумний,
Став, напивсь водички.
Враз почувся голосок
Сестрички-Лисички:

– Здоров, Вовчику, чому
Шерсть на тобі дибки?
– Бо Кота я обдурих
І наївся рибки!

Наловив там Васько-кіт
Карасів свіженьких,
Видурих у нього п'ять
Живих і товстеньких.

Українські народні казки

«МИЛОСЕРДНА» ПАНІ

Була собі пані, та така... така... Ну, от побачите самі, яка!

Прийшов до неї дід, старець, милостиню просить. Прийшов під двері, молиться та примовляє:

– Подайте, Христа ради! Подайте убогому для спасіння душі, милосердна пані!

Почула пані та й думає: «А справді! Дам уже я йому що-небудь – от хоч би оце яєчко-зносочок*! То ж для спасіння своєї душі!» Закликала діда в хату, дала йому те яєчко, приказуючи:

– На тобі, дідусю, яєчко, із'їж, старенький, та помолися за мене богу!

Узяв дід яєчко, дякує:
– Спасибі вам, пані! Нехай вам господь заплатить за вашу добрість!

Пішов дід, а пані й думає: «От і добре, що я дала йому те яєчко, – що вже жалкувати! Тільки коли б же то він пам'ятав!» Та й гукає на діда:

– Діду! Діду! Вернися!

Вертається дід (може, думав, що пані ще щось дасть), кланяється. А пані й питає його:

– Діду, діду! Чи я ж тобі дала яєчко?

– Дали, пані, – нехай господь спасе вашу душу! Нехай вам дає щастя й здоров'ячка – і вам, і вашим діточкам!

– Ну іди ж собі, іди, – каже пані, а сама думає: «Ні, таки пам'ятає про мій дар».

Але подумала-подумала пані та й знов кличе діда:

– Діду! Діду! Вернися!

«Що там таке знов?» – думає дід, вертаючись.

А пані знов його питає:

– Діду! Діду! Чи я тобі дала яєчко?

– Дали, пані, нехай вам бог дає панування! Нехай вам господь дає, чого ви собі просите!

«Ну, добре! – думає пані. – Нехай же молить бога, нехай пам'ятає!»

Коли бачить пані, що дід уже за ворітьми, – так швиденько пішов. «Ой, забуде, їй-бо, забуде!» Та давай гукати уголос:

– Діду! діду! Вернися!

Вертається дід знов. «Що це, боже мій, – думає, – не дає мені з двору вийти!

Підійшов, а пані знов його питає:

– Чи я тобі, діду, дала яєчко?

Взяла вже тоді старого досада:

– Та дали, – каже, – бодай вам дихати не дало! Подарували те нещасне яєчко та все мені очі вибиваєте! Нате вам його, подавіться!

Та й кинув пані яєчко.

*Зносочок (яйця) – маленьке, ніби гороб'яче яйце

Загадки

Били мене, били, на шматки порвали,
У воді мочили, по траві валяли.
Одну половину з кашею поїли,
Другу половину – на плечі наділи.
(ціпоноу)

З землі робився,
На кружалі вертівся,
На огні пікся,
На базарі бував,
Людей годував;
Як упав, то й пропав,
Ніхто не поховав.

(диньник і липо)

Чорномазий, білодзьобий,
Він за плугом важко ходить,
Черв'ячків, жучків знаходить –
Сторож вірний, друг полів,
Перший вісник теплих днів.
(трак)

Розмотався сам моток
Та й полинув на лужок.
На лужку сів на вербі
І змотався знов собі.
Хто в мішок його забрав,
За те пальці обсмоктав.

(иголки)

Білий кінь по чорному полю
Залиша білий слід за собою.
З кінця в кінець скаче.
Мовчки щось усім каже.

(Крейд і дошка)

І граємося, і вчимося!

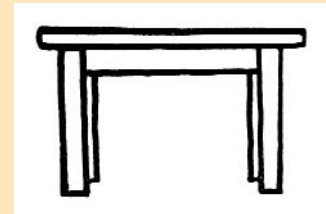
ОБІДЯУЖОТА

1. Вивчіть віршик напам'ять:

Кіт зварив обід,
Прийшов цап і кріт.
Цапіві – капуста,
Кротику – горох.
Сіли біля столу,
Обідають утрюх.

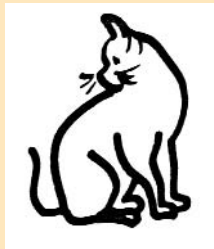
Анатолій Камінчук.

Сіли біля

Обідають утрюх.

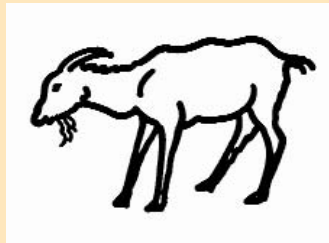
2. Знаючи віршик напам'ять, читайте за малюнками:

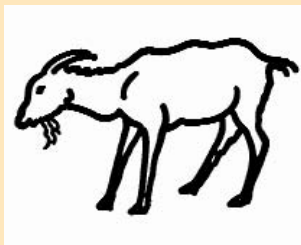
зварив

Прийшов

і

–

–

3. Перекажіть своїми словами зміст віршика.

4. Придумайте коротеньку казочку про диких і домашніх звірів, яких ви знаєте або які зустрічаються в господарстві ваших батьків.

5. За зразком пестливого слова *кротик* (від слова *кріт*) утворіть пестливі або зменшені форми слів *цап*, *капуста*, *горох*, *стіл*, *обід*.

6. У віршику іде мова про трьох різних істот, які все-таки розуміються між собою, можна сказати навіть, що дружать, адже ж котик запрошує цапа і крота як друзів на обід. Отже, він не самолюбець чи егоїст.

Чого можна навчитися з цього віршика нам, які належимо до однієї сім'ї – людської?

Подав І. Ребошанка

Зроби своїми руками!

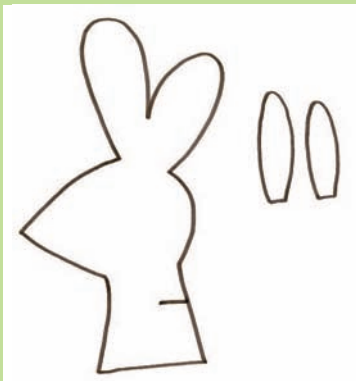

Великодній зайчик

Пропонуємо вашій увазі чудесного зайчика, який до того ж послужить кошником для пасхальних яєць. Чудовий подарунок для всієї родини до Великодня!

Вам необхідні: один рулон туалетного паперу, різнокольоровий папір, коробочка (для гнізда), вата, ножиці та фломастери і модель кролика в траві.

1. Перемалюй модель зайчика.
2. Виріж всі частини моделі зайчика і відтвори їх на кольоровому папері: голова зайчика: з білого, жовтого, блакитного або коричневого паперу, а вушка зайчика – з рожевого.

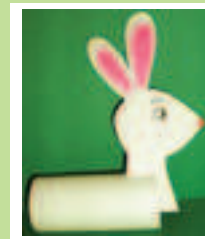

3. Виріж смужку жовтого паперу і обклей ним рулон туалетного паперу, щоб виготовити тіло зайчика. Якщо рулон занадто великий, щоб поміститися в коробочці, то досить буде його трохи розкрутити. Приклей внутрішню частину ушок на голову зайчика. Намалюй і

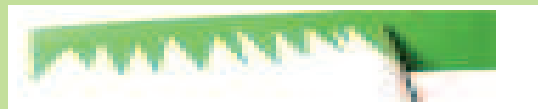
розфарбуй очі і вусики зайчика.

4. Розріж трохи шийку зайчика, а потім картон навколо туалетного паперу, щоб з'єднати голову з тілом.

5. Скачай грудку з вати і приклей її до рулону туалетного паперу, щоб змайструвати хвостик зайчика.

6. Виріж дві великі смужки з темно-зеленого паперу (8 см у висоту) і виріж краї у вигляді бахроми, залишивши внизу краї в 1,5 см. Виріж дві великі смужки із світло-зеленого паперу висотою в 6 см. і зроби на них бахрому, залишивши краї в 1,5 см. Приклей

світло-зелену смужку навколо коробочки, потім приклей смужку темно-зеленого кольору у висоту, щоб змайструвати

травичку для курячого сідала. Загни смужки трави у зовнішню сторону.

7. Виріж дуже тонкі смужки з цигаркового або з кольорового паперу, злегка жмакаючи їх, і помісти їх на дно гнізда. Помісти зайчика в його гніздо з травою. Після цього залишиться тільки прикрасити гніздо маленькими крашанками!

Сторінка народознавства

Звідки взялися писанки

Легенда

Великі муки й терпіння переніс наш Спаситель, найбільший Учитель людства, Ісус Христос. Його обмовили фарисеї перед римським намісником Пилатом, що Ісус хоче стати королем Юдеї. І Пилат не міг опиратися синедріонові (судові) та віддав їм Ісуса на муки, хоч сам не вірив у цю брехню.

Фарисеї мучили Ісуса і допитували, насміхалися над ним, а потім домоглися у Пилата дозволу прибити Ісуса на хрест, і сталося так, як сам Ісус пророкував: Його замучать і Він пожертвує собою за весь людський рід.

Але сповнилися й інші слова Ісуса й давніх старозавітних пророків. Ісус третього дня воскрес із мертвих. Хоч Його тіло сховали в глибокій кам'яній могилі і закрили важкою камінною плитою, приставили озброєну сторожу, пророцтво сповнилося. Вдосвіта третього дня відхилився важкий камінь, з могили вдарила велика ясність, яка осліпила й перелякала воїнів. Вони попадали ниць, а над гробом постав у всій своїй величі воскреслий Христос, живий і усміхнений, осяяний світлом великим, з кривавими слідами ран на руках і ногах.

За хвилину Ісус зник, а гробівець зостав порожній. Перелякані воїни побігли в місто, повідомили своєму сотникові, що сталося, та просили, щоб їх не карав, бо вони не винні. Хто ж може міряться з незнаною вищою силою, що творить чудо?

Римський сотник саме снідав. Перед ним лежало шість варених яєчок. Почувши цю звістку, він з люті втратив апетит. Бо ж він відповідав за тіло похованого Ісуса. Що йому скаже Пилат? Тож сотник дуже розлютився на воїнів.

– Ви гультаї! Що ви мені за байки тут

розповідаєте? Не встерегли могили і, напевно, п'яні заснули, а злодії вкрали нам тіло замученого. Тепер же виправдовується чудом, щоб уникнути смерті? Кажете, що воскрес! Я вам голови повідрубую за цю брехню! Де ж може чоловік воскреснути з мертвих? Як з мертвого може щось стати живим; з червоного біле, а з білого червоне? Готуйтеся до смерті. Зараз покличу ката!

Воїни затремтіли з жаху і, попадавши ниць, присягали, що кажуть правду, благали, щоб дарував їм життя. Раптом один із них глянув мимохідь на стіл і на тарілку, на якій було шестеро яєць, зірвався на ноги та вигукнув.

– Ось, сотнику, поглянь! Чи не зробилося з білого червоне? Чи не може бути чудо у світі? Коли ти пам'ятаєш, що ти сказав, то тепер подаруєш нам життя!

Сотник глянув на тарілку й остовпів з дива. Всі шестеро яєць, що хвилину тому були білі, як сніг, тепер стали червоні, як кров. Хвилинку не знав, що з ним діється, велика

переміна сталася в його серці. Нарешті він встав і промовив.

– Радуйтеся, бо ви врятовані! Вірю вам тепер, що Той замучений воскрес, вірю, що він був Бог! Ідіть у мирі, а на спогад при свій порятунок візьміть собі по одному червоному яйцеві. Вони вас врятували.

Кажуть, що потім врятовані воїни розповідали всім про чудо, яке сталося над могилою Ісуса і в хаті сотника, а на доказ того показували червоні писанки. І з того часу всі віруючі християни кожного Великодня малюють писанки і дарують один одному на пам'ять про те, як ті писанки врятували воїнів від смерті, так Ісус Христос своїми муками врятував увесь людський рід від пекельного знищення.

Веснянка

Слова К.Перелісної

Музика Н. Шевченко

Рухливо, весело

C7 Fm

Cm G7 Cm Cm Fm

Ви - гра - ва со - пі - лонь - ка

G7 Cm E♭ A♭ E♭ C7

у ліс - ку, кра-су-єть-ся зем-лень-ка у він-ку, ві-те-рець, пус-

Fm Cm Fm G7 Cm

ту - ю - чи, ше-ле-стить, мо-ло-день-ке лис-тяч-ко ме-рех-тять.

Виграва сопілонька
у ліску,
Красується землянка
у вінку,
Вітерець, пустуючи,
шелестить,
Молоденьке листячко
мерехтять.

І, мов легкі човники
на морях,
Плинуть білі хмароньки
в небесах.
І на річці хвилечка,
мов жива,
А в ліску сопілонька
виграва.

Розмалюй сторінку

Цікаво знати!

Запитання

1. Як за християнським звичаєм слід вітатися на Великдень і як відповідати на вітання? До якого часу звичай велить саме так вітатися?
2. Яку додаткову назву має в народі Великодній понеділок і який ви знаєте давній звичай серед молоді, що пояснює цю назву?
3. Яку споруду за давнім звичаєм устанавлюють на майданах до Великодня. Який ви знаєте звичай серед молоді, що пов'язаний з цією спорудою?
4. Куди за звичаєм годиться кидати перші шкаралупи свячених яєць? Яке ви знаєте повір'я, пов'язане з цим давнім звичаєм?
5. Який за звичаєм громадський захід має проводити молодь на третій день Великодня?
6. Як додатково називають четвер перед Великоднем? і чим він найбільш прикметний: що в цей день годиться робити на побутовому рівні?
7. Як називається Неділя, в котру освячуються гілки шанованого в Україні дерева? Який ви знаєте звичай, пов'язаний з цими освяченими гілками? В якому пастушому обряді використовуються ці гілки?
8. Які ви знаєте звичаї пошанування померлих родичів у період Великодніх свят?
9. Яку форму повинна мати паска за звичаєм? Коли її випікають і коли дозволяється їсти?
10. Які ви знаєте звичаєві забави з крашанками в період Великодніх свят?
11. Які ви знаєте звичаї взаємин між рідними й близькими в період Великодніх свят?
12. Які змагання проводяться за звичаєм в період Великодніх свят?

Відповіді

1. За християнським звичаєм на Великдень, вітаючись, слід казати: «Христос воскрес!», а відповідати: «Воістину воскрес!». Близькі, рідні, вітаючись, цілуються христосаються. Так вітаються до свята Вознесіння.
2. Великодній понеділок в народі ще називають «обливаним». Цього дня хлопці і дівчата мають іти раненько до криниці й там обливають одне одного водою. Часом навіть кидають у річку.
3. До Великодня за давнім звичаєм на майданах устанавлюють великі гойдалки. На цій

гойдалці обов'язково мають погойдатися хлопець і дівчина, що зустрічаються. Чим вище розгойдаються, тим краще очистяться від гріха.

4. Перші шкаралупи свячених яєць давній звичай велить кидати на воду. За повір'ям, ці шкаралупи допливуть за три з половиною тижні в блаженну країну Рахманів і там дізнаються, що настав Великдень.

5. На третій день Великодня молодь за давнім звичаєм має збирати ватажків громади. Хлопці обирають «заводія» або «отамана» парубоцької громади, а дівчата – «отаманшу».

6. Четвер перед Великоднем додатково називають Чистим, Страстним, Великим. Ще цей день називають Навським або Мертвецьким Великоднем. Цього дня устають до сходу Сонця: купають дітей, миються, перевдягаються, перемивають посуд, вичищають стайні й кошари, закінчують всі ремонтні й очисні роботи (побілка, прання тощо).

7. Неділя ця називається Вербною або Шутковою. Освяченими гілками верби, за давнім звичаєм, годиться вдаряти одне одного – це на здоров'я. При цьому приказують: «Не я б'ю, верба б'є». Гілками свяченої верби проводять перший вигін худоби на пасовисько.

8. За давнім звичаєм в Чистий четвер для покійників готують мивниці, залишають на ніч чисті рушники і їжу. Після Великодня – прибирають могили покійників, качають по могилі яєчка, роблять безпосередньо на цвинтарях в день Проводів поминальні обіди.

9. Паска повинна бути кругла і висока. Випікають паски в п'ятницю або суботу перед Великоднем. А їсти її можна тільки після освячення, що за звичаєм має проводитися рано вранці в неділю.

10. В період Великодніх свят грають у «битки», перекачують яєчка з гори, роблять («міньки», «схованки»).

11. В період Великодніх свят рідні ходять в гості одне до одного і обмінюються писанками, крашанками та пасками. Одружені діти з онуками відвідують своїх батьків – везуть «калач» до дідуся.

12. В період Великодніх свят хлопці змагаються в силі та спритності: боротьба, кулачні бої, кидання палиці, піднімання гирі і т. ін. Дівчата змагаються у співі: хто краще виведе пісню-веснянку, таночок.

Оголошення!

Всеукраїнський конкурс дитячих малюнків

ДІТИ СВІТУ, ВІЗЬМІТЬСЯ ЗА РУКИ!

Під патронатом
Міністерства
науки і освіти
України

У світі проживає більше 2-х мільярдів дітей! Усі різні та неповторні: хтось руденький, хтось чорнявий, а хтось худий. Але всі діти мають рівні права! Дізнайся більше про свої права у Конституції ООН про права дитини!

Намалюй найяскравішу пригоду з новими друзями під час уявної кругосвітньої подорожі Австралією, Азією, Америкою, Африкою, Європою та Антарктидою.

ПРАВИЛА КОНКУРСУ:

На переможців конкурсу чекають цікаві призи та поїздка до Києва, а найкращі малюнки будуть надруковані в дитячій книжці!!!!

- * Конкурс для учнів 1-4 класів;
- * На конкурс приймаються малюнки формату А3, виконані олівцями, фломастерами, фарбами, з підписом (зі зворотного боку вкажіть: назву роботи, школи, клас ім'я та прізвище автора, повну домашню адресу з номером телефону);
- * Надішліть роботу з позначкою «Конкурс малюнків» до 20 квітня за адресою редакції, а ми відішлемо всі роботи до Києва, а також надрукуємо їх на сторінках «Дзвоника»!

Переможці будуть оголошені та нагороджені 1 червня 2010 р. !